

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 4. Ripaldæ sententia exponitur: illiusque fundamenta soluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

illud determinare, ut existat, & ut dependeat, vel saltem eodem modo existeret, & dependeret, siue modus ille illi adueniat, siue non adueniat, ergo nunquam ita erit actus imperatus ex vi imperantis, ut hoc deficiente ille deficeret.

§. III.

Recentes nostra Societatis impugnantur.

10 **R**ecentiores ex nostris apud Ripald. suprà, cum nihil inuenirent, quo posset actus imperatus constitui in actu secundo ab imperante dependens, neque aliquid superadditum auderent actui imperato concedere, ad actiones recurrerunt, asseruntque actum constitui imperatum ex vi huius actionis, mediâ quâ non procederet ab efficiente, si imperatus non esset, sed mediâ aliâ, quâ à nullo posset imperari, quia hoc quod est imperari, & non imperari intrinsecum est actionibus, & illis comperens per suasmet entitates.

11 Nouum non est in similibus angustiis, cum nullus effectus neque accidens superadditum posset inueniri ad formalitatem constituendam, solamen ab actionibus petere: sic P. Lugo grauissimâ si qua est in rephilosophica difficultate oppressus durationis assignanda, eidem entitati potenti in diuerso tempore durare ad actiones confugit. de Incarnatione disp. 19. sect. 1. n. 20. ubi dixit rem habere hanc durationem esse per hanc actionem à suo efficiente dependere. P. Herice disp. 17. c. 2. n. 30. ut assignaret aliquid speciale in gratia destruentem peccatum veniale, diuersam actionem constituit, quâ producit gratia intra sacramentum destruens veniale peccatum ab actione, quâ extra sacramentum gratia producit, & cum veniali componitur. Eodem modo ibidem disp. 19. diuersa connotata dedit decretis, quibus Deus ex diuerso motu eundem effectum producebat petita ex diuersitate actionum. Et noster Arrubal tom. 1. p. disp. 38. c. 4. & 5. hac diuersa connotata constituit ex diuersitate actionum, quàm ex diuerso fine operantis venatur.

12 Hanc diuersitatem actionum, quam prædicti Recentiores ex relatis Magistris desumere potuerunt multis reiciunt. In primis eodem modo possent prædicti Recentiores constituere actus per suasmet entitates imperatos, ac constituerent actiones; sicut enim ipsi asserunt hanc actionem non posse non esse imperatam, & aliam fore, & non istam si in voluntate non præcessisset imperium, cur non dicent hunc actum per se ipsum esse imperatum, & alium fore, & non istum, si voluntas actum imperij non eliciuisset eadem enim de actione, & de ipso actu est difficultas, sicut enim non possumus experientiâ convincere hanc eandem numero actionem posse imperari, & non imperari, sic non poterimus eadem id de actu demonstrare. Rationes autem quibus diuersitas actionum posset impugnari, & propugnari, eadem actibus valent applicari. Adde in opinione maioris partis Philosophorum actum veniale in suo conceptu essentiali dicere actionem, ac proinde non posse dari diuersam actionem sine actus diuersitate.

13 Secundò, eandem opinionem impugno. Actus imperans per se & immediate non influit physicè in actum imperatum, sed determinat seu inuitat alia principia ut illud producant, ergo non diuersificat actionem. Probo consequentiam: quidquid principia faciunt determinata ab hoc principio, possunt immediate à se ipsis determinata facere, sicut possum ego eandem actionem exercere determinatus ab alio agente extrinseco, vel à me ipso liberè talem actionem intendente, ergo possunt principia producentia actum imperatum determinata ab imperante eundem actum producere, actu imperante non præcedenti, sed à se ipsis determinata, vel à Deo prædefiniende actionem, quam principia libera adiuta imperio, vel illo destituta possent elicere.

14 Actionitas omnes trahit vmbra negationum insequitur, quæ illos sæpe modò vexauit, & eodem rerum non esse illorum rationem confodit, & illorum sententiam ad mille non esse reduxit, sic idem argumentum in hac materia institui, quod quàm plures Theologi contra Arrubalem & Herice relatos validissimè tradunt. Omissio actus potest esse libera absq. vilo imperio, & potest ab imperio procedere, possum enim ego fortè omittere determinatus actu voluntatis, quo dicam, volo omittere actum voluntatis tendentem in futurum propter Deum summè bonum, & possum omittere eundem actum internum furti absque hoc actu imperij reflexo. In quo casu omissio procedit ab im-

Francisc. de Omeda Philosoph. Tom. II.

perio, in altero erit independens ab illo, in utroque est eadem negatio actionis, quia est negatio totius actus tendentis in futurum, & nulla reperitur actio positiua: ergo omissio quæ potest esse independens ab imperio constituitur dependens absque noua actione, ergo non est necessaria noua actio, ut idem actus, qui erat independens ab imperio, constituitur dependens.

Dices non esse necessariam hanc actionem in negatione, in qua non potest noua excogitari actio, secus in actu positiuo, qui verè per actionem dependet & per diuersas dependere potest. Contrà, in omissione respectu cuius non potest dari noua actio, non requiritur hæc, ut constituitur dependens ab imperio: ergo in actu positiuo, in quo possibilis est actio non requiritur, sic enim arguo: eadem omissio omnino intrinsecè inuariata potest imperari, & non imperari: ergo eadem actio intrinsecè inuariata poterit imperari, & non imperari. Rursus omnes tenentur assignare in omissione per quod constituitur dependens ab imperio siue vlla actionis variatione: ergo modus ille omissioni assignatus, in quo illius dependentia ab imperio consistit, poterit esse communis actui positiuo, cuius dependentia ab imperante per eundem modum poterit explicari.

§. IV.

Ripalda sententia exponitur, illiusque fundamenta soluntur.

16 **P**ater Martinez de Ripalda dictâ disp. 67. sect. 3. asserit actum imperatum procedere ab imperante, non esse aliud, quàm mouente imperante fieri imperatum, & voluntate non elicitur, nisi imperans rapuisset. Quare tria importat hic influxus: existentiam actus imperantis in actu primo mouentis; existentiam actus imperati, seu potentis imperari; & veritatem conditionatam, quæ verum est dicere, si non esset actus imperans non esset imperatus. Vnde si sunt duo imperia respectu eiusdem actus imperati, illud imperans influit in imperatum, respectu cuius verum fit dicere, si non esset hoc imperans hic & nunc, neque aliud supplens vices illius, non esset actus imperatus: exempli gratiâ, est actus imperij quo ego dico, volo elicere amorè propter propriam iustificationem, hunc comitatur alius actus imperij, quo ego dico volo elicere actum amoris Dei propter adimplendum præceptum, de dilectione Dei, elicio de facto dilectionem. Si verum fit dicere, secluso imperio respiciente adimpletionem legis, existeret actus amoris, non existeret si simul remoueretur imperiū respiciens propriam iustificationem, certum est hoc imperium iustificationem respiciens influere adequatè in actum amoris, rursum si verum fit, si deficeret quilibet horum actuum imperantium, dummodò permaneret alter, esset actus imperatus, non futurus si vterque deficeret, tunc diceretur vtrique imperium adequatè influere in imperatum, tandem si ex defectu cuiuslibet actus imperantis, etiam si alter permaneret, non esset futurus actus imperatus, qui est modò, tunc nullum imperium adequatè influeret in imperatum, sed ab utroque adequatè actus imperatus adequatè dependeret, & à quolibet inaduatè. Quando actus imperans vnicus est, facilius cognoscitur influxus, si enim verum fit dicere, si imperans non esset, non esset actus imperatus, in imperatum influit, si autem verè dicatur, etiam si non esset actus imperans hic & nunc esset imperatus, imperans in imperatum non influit.

17 Ex his deducit Ripalda processionem quasi passiuam actus imperati, dicere in recto ipsum actum imperatum, & in obliquo actum imperantem, & veritatem conditionatam suprà explicatam. Eodem modo explicat Ripalda influxum cognitionis, & affectus, seu motus præuenientis libertatem in actum liberum. Sed notat doctrina suprà traditâ tantum explicari influxum actualem actus voluntatis à cogitatione, & affectu non per se, & essentialiter requisitis ad elicentiam actus, quia in his quæ per se requiruntur semper necessaria veritas conditionata, si talis affectus, seu talis cogitatio non existunt, non daretur actus voluntatis. Vnde ex hac veritate non possumus deducere influxum in actum, sed totus in his desumendus ex ipsa entitate necessaria ad actum, & ex veritate conditionata, quæ verum est voluntatem his positis esse consenturam: neque inspicienda est alia veritas, videlicet, si hæc non poneretur non esset consensus, quia hæc necessaria & communis cogitationi, & actui influxuro, & non influxuro.

M 2

Quare,

Quare, ait Ripalda, nostræ Societatis schola defumens efficaciam cognitionis ex defectu conditionatæ futuro, intelligenda est de cogitatione per se necessariò requisitâ ad actum. Vltimò concludit influxum actuale actus necessarij, seu liberi imperij voluntatis, & cogitationum in actû, ad quem necessariò non requiruntur, dicere veritates conditionatas suprà explicatas; influxum verò cogitationis seu actus voluntatis in actum qui non potest fieri sine illis, tantum dicere similitudinem eorum, quæ per se requiruntur ad effectum cum entitate ipsius effectus. His fideliter opinionem retuli Ripaldæ defumptam ex sect. 3. vbi eam tradit ex doctrina tradita sect. 5. ad argumentorum solutionem.

18 Laudo Ripaldæ opinionem, quam ingeniosè excogitauit & acutè explicuit Auctor, illi tamen non acquiesco, quia verbis pulchra omnino, re vacua est: rationem huius Auctoris solam & postea illum propriis impugnabo.

19 Probat sententiam sic explicatam, quia nullus alius superest modus quo explicetur influxus imperantis ab imperato. Infirmitas argumentandi modus, qui in defectum alius bonæ sententiæ vult suam principem constituere. Respondeo alium mihi superesse modum, quem postea dabo, & si mihi neque alicui alius superesset, responderem dato antecedenti negando consequentiam, & affirmarem verum modum, quo influunt actus imperantes in imperatos, omnibus fuisse ignotum, non enim ex eo quod veram rationem alicuius rei non inueniremus, sinistram aliam admittere debemus. Addit nos non posse apprehendere voluntatem exerceri per actum imperatum, influente in illum actum imperante per conditionatum euentum, quin apprehendamus actum conditionatum respicere extrinsecè finem operantis, ex quo inferretur ab illo explicari imperium voluntatis per conditionatum euentum. Respondeo non posse apprehendi actum imperantem influere in imperatum, quin imperatus respiciat extrinsecè finem imperantis, siue imperans influat in imperatum per euentum conditionatum, siue quocumque alio modo, non tamen rectè apprehendi actum imperantem influere in imperatum, medio conditionato euentu, ac proinde non apprehendi imperantem medio euentu conditionato respicere adhuc extrinsecè finem imperantis.

20 Tertiò probat suam conclusionem ex communi hominum apprehensione. Eo enim ipso, quod apprehendamus affectum alicuius finis totaliter mouere voluntatem, ita vt eâ motione positâ, voluntas operetur actum, non operatur motione deficiente, iudicamus voluntatem inductam fuisse ad operandum ex vi talis motionis, & donec ista perpendamus, non iudicamus voluntatem fuisse inductam ex tali motione. Præterea hac ratione iudicamus an consilium Petri fuerit efficax erga Ioannem: si enim illo posito videmus poni effectum, quem iudicamus non fuisse ponendum, si abesset consilium, rectè effectus consilio tribuitur: quod si videmus Petrum & Ioannem eandem rem cōsulere Antonio, & cognoscimus deficiente consilio Petri illam rem esse futuram permanente Ioannis consilio, dicimus consilium Petri efficax non fuisse, & effectum re verâ à consilio Ioannis dimanasse: ergo rectè ex his conditionatis euentibus arguimus influxum actus imperantis in imperatum.

21 Respondeo communem hominum apprehensionem rectâ Doctorum ratione debere corrigi vel approbari, qui tenentur rationem reddere illarum rerum, quas imperitum vulgus sine examine probat, quod in hac materia inquirimus, & ex hominum apprehensione defumi non potest. Aliud enim est, quotiescumque est talis euentus conditionatus est influxus; aliud influxum constitui per ipsum euentum conditionatum: primum enim etsi falsum, non omnino fundamento saltem apparenti destitutum est; secundum valde à ratione alienum, vt probabo: vltimò nego ex euentu conditionato posse sumi certam regulam ad influxum actus imperantis in imperatum cognoscendum, licet enim hæc sit bona consequentia: Posito actu imperante datur actus, qui non daretur illo deficiente: ergo actus imperans influit in imperatum: Hæc tamen non est bona: Posito actu imperante datur actus, qui daretur etiam si non esset actus imperans; ergo hic non influit in illum. Rationem hanc latius contra hanc opinionem postea expendam.

Contra hunc influxum actum imperantium in imperatos per euentum conditionatum sic arguo. Procedere modò actum, v.g. abstinentiæ ex imperio penitentiae est aliquid modò absolute existens: ergo non potest consistere in euentu, qui non existit, sed qui existeret positi conditiones: quæ nunquam purificabitur, neque iam purificari potest, est enim euentus, ex quo sumitur influxus imperantis in imperatum, qui modò elicitur, negotio imperati, qui nunc esset si non daretur imperans, & imperatus, nunquam purificabitur conditio, quæ ex suppositione existentis imperantis implicat purificari, neque erit talis euenus ex defectu conditionis, & ex eo quod iam supponitur existentia actus imperati, quâ positi repugnat consequenter illius negatio. Antecedens est certum, quia actus imperatus de facto hic & nunc ab imperante procedit. Consequentia videtur necessaria: id enim quod existit, non potest identificari cum euentu, qui non existit, neque existet; sed tantum existeret. Verge eandem rationem: euenus ille absolute non existit, & verè de illo dicitur, nunc absolute non est: de influxu autem verè dicitur nunc esse: ergo euentus & influxus distinguuntur: de eadem enim re dici non potest absolute existere, & absolute non existere. Rursus arguo, Influxus vel consistit in toto illo complexo, si non esset actus imperans, non esset imperatus, ita vt identificetur cum conditione, & euentu sub ipsa futuro, vel tantum cum euentu: neutrum dici potest: ergo non potest in tali conditionato influxus consistere. Minorem probabo, conditio est negatio imperantis, & conditionatus euentus est negatio imperati: sed negatio imperantis non potest neque inadæquatè identificari cum influxu eiusdem imperantis, quia talis influxus essentialiter dicit imperantem actum; ergo essentialiter excludit illius negationem: ergo neque inadæquatè potest cum illa identificari: neque negatio imperati aliquo modo potest in ipsum actum imperatum influere, quia influxus in imperatum dicit essentialiter ipsum actum imperatum excludentem negationem sui.

Dices influxum in actum imperatum connotare existentiam absolutâ actus imperati, quæ non opponitur cum negatione conditionata eiusdem: Contra: negatio absoluta, & conditionata est eadem in diuerso statu seu diuerso modo cognita, & semper negatio dicit non esse eiusdem rei. Fateor tamen non opponi existentiam absolutam cum negatione conditionata, ita vt non possit esse existentia absoluta, & negatio conditionata, hoc tamen non prouenit ex eo quod non opponatur existentia cum illa negatione, quæ dicitur conditionata, sed ex eo, quod purè conditionatum non est, sed effectus: quod autem non est non opponitur, neque aliud destruit. Sed sciamus non opponi: nihilominus, quis dicit negationem actus in quocumque statu siue absoluto, siue conditionato considerat influere in ipsum actum & eandem entitatem dependere à non esse sui: hoc sanè lumine naturæ plusquam falsum apparet, totique Philosophiæ, & hominum apprehensioni repugnans.

Mitius posset agi cum hac opinione, si diceret influxus non esse ipsum euentum conditionatè futurum, sed explicari per illum, & ex ipso inferri. Contra hunc dicendi modum, quo non semel vidi recentiores intendere huic difficultati satisfacere, sic obijciendum. Influxus ille non consistit in euentu conditionato, sed infertur ex illo: ergo est aliquid distinctum ab euentu conditionato; dicant huius sententiæ Auctores, quidnam sit illud. Respondent rem amplius non posse declarari. Credo in hac sententia rem vltià explicari non potuisse, nego tamen illam non posse magis explicari. Tandem reiciendus est hic modus cognoscendi influxum actus imperantis in imperatum, quia adhuc non potest deferuire euentus conditionatus ad hunc influxum inferendum vt supra tetigi & iam expendo, argumento contra prædictam sententiam valde efficaci.

Potest homo præueniri cogitatione sufficienti & efficaci ad eliciendum liberè actum independentem à quocumque imperio, potest simul præuenire cū imperio comitante cogitationem, & actû elicere, allectus cogitatione efficaci & imperio, vel tantum elicere actû determinatè à cogitatione, & non ab imperio, quod in principis huius Auctoris nequit negari, ex eo enim quod principia distincta ab imperio essent effectum habitura independentem ab illo, non im pediret